

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Vigesima prima cuasa. Ter septena docet vestes gestare decentes.
Quinque quæstiones XXI. causæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](#)

CAVSA XXI.

A Reipresbyter cuiusdam ecclesia preposituram alterius accepit, nec priorem vult relinquere: secularium quoque negotiorum procuratore efficitur: claris & fulgidis vestibus se exornans, ab Episcopo suo corripuit, reliquo officio suo ad secularium judicem habet conjugum.

- 1 Primo queritur, an clericus in duabus ecclesiis posse conscribi.
- 2 Secundo, si unam voluerit relinquere, an licet ei ad aliam transire.
- 3 Tertio, an procurations secularium negotiorum clericis licet suscipere.
- 4 Quartio, an claris & fulgidis vestibus eis ornari expediat.
- 5 Quinto, an ab Episcopo cor�pti suum officium relinquere, & ad secularium judicem conjugere valeant.

QVÆSTIO I.

In duabus ecclesiis aliquem connumerari posse, septima synodus prohibet, dicens, c. 15.

C. I. q. In duabus ecclesiis clericus conscribi
nullo modo debet.

Clericus a ab infinito tempore non connumeretur in duabus ecclesiis. Negotiationis enim hoc est, & turpis b lucri proprium, & ab ecclesiastico confundendum penitus alienum. Audivimus enim ex ipsa Dominica c voce, quod nemo potest duobus Dominis servire. Aut enim unum odio habebit, & alterum diliger: aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Vnde quicquid enim secundum Apostolicam d. vocem in quo vocatus est, in hoc debet manere, & in una locari ecclesia. Quia enim per turpe lucrum in ecclesiasticis rebus efficientur, aliena constitutum à Deo: ad vitam verò hujus necessitatem studia sunt diversa. Ex his ergo, qui voluerit, acquirat corporis opportuna. Ait enim Apostolus: [Ad ea, quae nichil opus erant, & his qui necum sunt, ministraverunt manus iste.] Et huc quidem in hac à Deo servanda, i. urbe. Ceterum in villis 2, quae foris sunt, propter inopiam hominum indulgeatur.

¶ Deo servanda] Antea legebatur, in hac urbe servandum. Emendatum est ex Anselmisi exemplaribus: Graecum est, εο ποτη τη θεοφανεια πολει. Apud Ivonem est, in hac servanda urbe.

¶ Villis] Graecum est, καρποι, quod latius patet. Significat enim sapientia regnum.

Sed duae ecclesie intelliguntur ecclesia duarum civitatum, in quibus nullus debet conscribi.

C. II. q. De eodem.
Unde in Chalcedonensi & concilio, cap. 10.
statuum est.

Clericum in duarum ecclesiis civitatum eodem tempore conscribi non oportet.

Sed f contraria nonnullum Episcopus civitatis unius, efficitur Archiepiscopus alterius civitatis, nec rarer priorem ecclesiam defensit: sed prior ecclesia, quasi commendaria relinquatur, secunda, quasi titulata habetur.

C. III. q. In una ecclesia titulata, alteram sibi commendatam potest habere.

Unde Leo IV. scribit.

¶ Vi plures ecclesias retinet, unam quidem titulatam, aliam verò lùb commendatione retinere debet.

a Anselm. lib. 7, cap. 96. Ivo part. 6, c. 37. b al. commodi. c ἀπόχεσθαι. d Matt. 6. e 1. Cor. 7. f Et in Aquil. c. 10. Burch. 1. 2, c. 96. Ivo p. 6, c. 173. g Agitur de hac res p. 70. cap. fin. & 16, questi. 7, per laicos.

C. IV. q. Duobus monasteriis unus Abbas praeficere non potest.

Sic & illud Agathensis concilii, a. cap. 57.

V Num b Abbatem duobus monasteriis praefidere in terdicius.

Totest etiam utique tanquam titulata c. praefice, sed pro seculali, non commun.

C. V. q. Unus Episcopus duabus praeficere ecclesiis.

Unde Gregorius libr. 1. epist. 13, seu cap. 52, ad

Agellum Episcopum.

RElatio d. cleri simul & populi Tarracinenis non valde latifaciat, ob hoc quod de tua fraternitate bona testatur. Et quia definitio Petri Pontifice suo, filii cardinalem postulant constituti sacerdotem, eorum non necessario complenda esse prævidimus. ¶ Tunc igitur mentis intentione ita lucrum animatum Denominatione facere festinato, ut digna te merces ante ejus conspicuum in die tributionis inveniat. Quidquid vero predicta rebus ecclesiæ, vel ejus patrimonio, seu clericis ordinatione, promotione, & omnibus generaliter id cum pertinentibus solerter, atq; canonice ordinare, si cereq; provideris, liberam habebis (quippe ut sacerdos propriis) modis omnibus facultatem.

¶ Alia est sententia B. Gregorii, ac Gratianum putare videantur. Hanc enim Agellum, qui ante fundatorum erat Episcopus, quo ea civitas ab hosti effecta vastata, Tarracina Cardinalem constitutum cordatum, ut in sequenti capite. De qua re notatum est super distind. 21, cap. fraternitatem.

¶ Tarracinenis] Sic est emendatum ex vetusti, cum vulgariter esset Tarraconensis gentis. In originali autem legitim Tarracina degentis.

C. VI.

Illud e quoque fraternitatē tuam scire necesse est quoniam sic te prædicti Tarracinenis ecclesie cardinalē esse constitutimus sacerdotem, ut & Fundens eius ecclesie Pontifex esse non desinas, nec curam gubernacionemq; ejus præterreas: quia ita fraternitatem tuam sp̄cificat Tarracinenis ecclesia, sicut præfati sumus, prædicti principes, ut antedicta Fundens ecclesia tibi sit, probatatem ne nullo modo subtrahamus.

¶ In vetusti codicibus hoc est conjunctum superiori, quemadmodum in ipsa epistola, & apud Anselmum.

¶ Non enim potest utique presidere, tanquam titulata, sed non quam commendata, alteri vero tanquam titulata praefice valde.

¶ QVÆSTIO II.

¶ **Q**ui vero relata sua ecclesia ad aliam transire voluit, nequam sine dimissori littera sua Episcopū recipiat.

C. I. q. Sine dimissori littera in aliena ecclesia

clericus non ordinatur.

Unde in sexta synodo f. cap. 17. legitur.

¶ Voniam diversarum ecclesiarum clerici suas, in quibus ordinati sunt, ecclesias relinquentes, ad alios concurrent Episcopos, & ignorantē 1 Episcopū proprio in alienis constitutunt ecclesias, ubi contingit 2 eos sine fui examinatione permanere, præcipius amodō, ut nullus clericorum omnino, in quoque que gradu sit, licentiam habeat sine dimissori littera sui Episcopi in altera constitutī ecclesia. Quia vero hinc amodō non observaverit, ad opprobrium ejus 3 qui ordinaverit eum, déponatur, tam ipse, quam qui cum dispensatione fūscepit.

a In concil. Epaen. c. 9. b Burch. 1. 3, c. 21. Ivo p. 3, cap. 10. & p. 6, c. 99. c al. titulata. d Ansel. 1. 3, c. 10. Pify. 1. 10. e Ansel. ibid. f Et in 7, c. 10.

¶ Igno

1. ¶ Ignorante] Græcè est, γράψας δίξα τὴν οἰκέων
Emendat. id est, sententia proprii Episcopi.

2. ¶ Vbi contingit] Græcè legitur. ἐν τοτε τη σινέῃ
συνομοτετες αὐτος κατεύθυνε, id est, atque hinc e-
venit, ut ipsi edantur non subjecti.

3. ¶ Ad opprobrium ejus] Græcè est, ἵππη δὲ μη τόπο
δέ τινων παραφράσεων, ἀλλὰ κατατίθεντον, τό-
τε τὸν τόπον κατεύθυνε, Nam qui à præsent tempore hoc non
obseruat, sed quantum in le est, eum, qui ipsi manus im-
poluit, dedecorat, deponatur, &c.

C. II. ¶ Ad aliam ecclesiam transire clero non
lacet, si proprii ministerii sua fuerint
destituta.

Item ex concilio Hispanensi II. cap. 3.

P lacuit ut si quis clericus ministeris ecclesiæ propriis
destitutus ad aliam transitum fecerit, compellente,
ad quem fugerit, sacerdote, ad ecclesiam, quam prius in-
colerat, remittatur. Qui verò eum suscepit, nec stan-
tum fine ullo nisi exceptionis ad propriam ecclesiam re-
mittendum elegerit, quādūt eum refutat, communio-
ne se privatum agnoscit. Desertorem autem clericum
cingulo honoris, atque ordinis sui exutum, aliquo tempo-
re monasterio relegari convenit, sicut postea in minifite-
riū ecclesiastici ordinis revocari. Nam non poterit
in aliis propagationis et aboleri licet, nisi fui-
tur in eis propter correctionem disciplina subsecuta cor-
rectio.

1. ¶ Propagationis] In conciliorum editionibus & co-
dictibus Vaticanis partim est, propagationis, partim per-
versionis. In eodice vero Lucensis regio legitur, prævarica-
tionis.

¶ Objectus autem illud Chalcedonensis & concilii, c. 10.
C. III. ¶ Nihil commune habeas cum ecclesia
fratri, qui de una ad aliam transi-
tus est.

2. ¶ Si quisdam translatus est ab alia ecclesia in aliam, ni-
te illi habet communem cum priore ecclesia, sive sub-
haec ecclesia constitutis martyciis, sive in parochiis, & sive
xenodochiis, aut eorum negotiis. Eos verò, qui ausi
fuerint post ordinacionem hujus magna & universalis sy-
nodi agere, quia prohibita sunt, statuit sancta synodus
eade de proprio gradu.

Sed si autem ei transi, arg. aliquid propria temeritate transire,
illud Apollonica autoritate fieri licet, hoc vero omnimeudo prohi-
bitur.

3. pars. Sicut autem duabus ecclesiis unus preponere non debet,
ita ecclesia inter plures dividii non vult.

C. IV. ¶ Una ecclesia duobus sacerdotibus di-
vidi non potest.

Unde in Rhenensi concilio legitur.

Sicut et in unaquaque ecclesia unus Presbyter debet
esse, ita ipsa, quia sponsa, vel uxor ejus dicitur, non
potest dividiri inter plures Presbyters, sed unum tantum
modo habebit sacerdotem, qui eam castè & sincere re-
gar. Unde interdicimus, ut nullus praefumat ecclesiam in-
ter duos vel plures dividere: quia ecclesia Christi uxor &
sponsa debet esse non scotum, sicut Calixtus Papa te-
kau.

¶ plus. Conductitius quoq[ue] Presbyteris ecclesia committitur non debet,
c. V. ¶ Conductitius Presbyteris ecclesia non
committatur.

Vnde Innocentius II. in synodo d. Romana, c. 10.
P racipans etiam, ne conductitius Presbyteris ecclesia
committatur: & unaquaque ecclesia, cui facultas
suppetit, proprium habet sacerdotem.

a. Et in Aquila, c. 10. b. al. p. 108. c. Burck.
13. c. 41. Ivo p. 3. c. 49. Pann. d. c. 44. d. 7. q. sicut. & in concil.
Eugenii III. c. 10.

¶ Hoc caput iisdem verbis repetit Eugenii III. in concilio La-
teranensi, quod extat in Vaticana bibliotheca.

QVÆSTIO III.

Q uod autem clerici secularium negotiorum procuratores
esse non valeant, auctoritate Carthaginensis conci-
lii I. probatur: in quo Nicasius & Episcopus Calustra-
nus dixisse legitur, cap. 6.

1. ¶ Nicasius] Emendata est hec inscriptio ex ipso concilio,
et verius Gratiani codicibus, cum antea mendose legeretur, Ni-
colaus Papa Episcopus Castilianus. Pertinet autem his titu-
lis ad cap. credo proxime post paleam interclam sequens.

C. I. PALEA.

P ervenit in sanctam synodum & quia de eis qui in cle-
ri connumerantur, quidam proprie turpis luci grati-
am alienarum possessionum conductione, & seculares
causas suscipiunt: & seipso quidem à ministeriis sanctis
per defidias separant; ad domus autem secularium con-
currunt, & substantiarum eorum gubernationes avaritiae
causa suscipiunt. Decrevit igitur sancta & magna syno-
dus, neminem deinceps eorum, hoc est, non Episcopum,
sive clericum, aut monachum conducere possessiones, aut
miseri secularibus prorationibus: nisi forte, qui legi-
bus ad minorum arietum tutelas, sive prorationes in-
excusabiles attrahantur: aut cui ipsius civitatis Episcopus
ecclesiasticarum rerum committerit gubernacula: vel
orphanorum, aut viduarum, quia indigentes sunt, aut car-
rum personarum, quia maxime ecclesiastico indigent
adminiculio propter timorem Dei. Si quis verò trans-
gressus fuerit hæc statuta, correctioni & ecclesiastice sub-
jaceat.

¶ Hicdem Canon tertius concilii Chalcedonensis assertur supr.
diff. 86. c. 5m. ex alia versione. Adest autem hac palea à collatis
exemplaribus exceptus dubius.

C. II. ¶ Qui clero annexi sunt, secularium
possessionum procuratores non
sunt.

Credo e placere suggestionem meam sanctitati ve-
stra, & duplice vobis, ut qui serviant Deo, & an-
nexi sunt clero, accedant ad actiones d., seu adminis-
trationes, vel prorationes domorum. Gratius Episco-
pus dixit, & Apostolorum statuta sunt, quia dicunt
[* Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.] Proinde aut clerici sunt sine actionibus domorum,
aut actores sine officio clericorum. Universi dixerunt
hoc observamus.

C. III. ¶ De endem.

Item ex concilio Carthaginensi III. c. 15.
P lacuit e., ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel cle-
ri non sunt conductores, neque procuratores, neque
ulli turpi vel inhonesto negotio vistum quarant: quia re-
spicere debent scriptum esse: [f Nemo militans Deo
implicat se negotiis secularibus.]

C. IV. ¶ Secularium negotiorum procurationem
sacerdici non sufficiant.

Item ex epistola Cypriani ad Presbyteros, & Dia-
conos, & plebis Furnitanorum,
lib. 1. epist. 9.

Cyprianus g Presbyteris, & Diaconis, & plebi Fur-
nitani consentientibus h salutem. Iampridem in con-
cilio Episcoporum est statutum, ne quis de clericis, & Dei
ministris tunore, vel curatore testamento suo con-
stitut: quando singuli divine sacerdotio honorati,
& in clericis ministerio confituti, noui nisi altari, & fa-

a. In concilio Chaled. cap. 2. supr. diff. 86. p. 27. Burck. l. 2. c. 143.
Ivo p. 6. c. 114. b. al. correctioni. c. supr. diff. 15. marnate.
Bur. l. 2. c. 150. d. al. adus. * 2. Timoth. 2. e. Aragma.
l. 3. c. 151. Bur. l. 2. c. 151. Ivo p. 6. c. 142. f. 2. Timoth. 2. g. Ivo
p. 6. c. 153. h. consenserit. i. al. nominaverit.

criticii defervire, & precibus atque orationibus vacare debeant. Scriptum est enim: [* Nemo militans Deo obligat se negotiis a secularibus, ut posse placere ei, qui b se probavit.] & infra. ¶ Quod Episcopi & antecessores nostri religiosè considerantes, salubriter providentes censuerunt, ne quis frater excedens, ad tutelam vel curam clericum nominaret: ac si quis hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec sacrificium pro dormitione ejus celebraretur. Neque enim apud altare Dei meretur nominari in sacerdotum prece, qui ab altari facheres & ministros voluit avocare.

C. V. ¶ Non licet clericis molitii & saularibus rebus obligari.

Item ex eadem.

Mollitiis 1, & a laqueis secularibus obligari non debent, qui divinis rebus, & spiritualibus occupati, ab ecclesia recedere, & ad terrenos & seculares actus vacare non possunt.

1 ¶ Mollitiis] Vera letitio est, molestia. Sed quia est in initium capituli, non est mutatum: alia autem nullula & in antecedenti capite emendata sunt.

C. VI. ¶ Sacularibus negotiis clerics non alligentur.

Item ex eadem.

H¹ e, qui in ecclesia Domini ad f ordinationem clericam i promoventur, in nullo administratione divina avocentur, nec molestia & negotiis secularibus alligentur. 2: sed in honore sportulantum fratrum, tanquam decimas ex fructibus accipientes, ab altari & sacrificio non recedant, sed die ac nocte celestibus rebus, & spiritualibus serviantur.

1 ¶ Clericam] Restituta est vera letitio Cypriani, quam manuscripti veterissimi codices retinunt. Et lib. 2. cap. 1. b. & l. 3. epist. 21. prope finem, in omnibus Cypriani codicibus legitur, ordinatio clericorum, & epistolae clericorum.

2 ¶ Alligentur] Emendatus & locupletatus est hic locus ex Originali impreso & manuscripto.

C. VII. ¶ Dicendum.

Item, ut supra Cypranus ibidem.

Sacerdotium g decretum religiose & necessarie factum servetur a nobis; simul & easteris fratibus detur exemplum, ne quis sacerdotem & ministros Dei, altari eius, & ecclesie vacantes, ad faculares molestias devotus. Observari enim de exterioro poterit, ne ultra hoc fiat circa personam clericorum; si quod nunc factum est, fuerit vindicatum.

QVÆSTIO IV.

Quod vero fulgidis & claris vestibus ei ornari non licet, in septima synodo jubetur: in qua sic statutum est, cap. 16.

C. I. ¶ Corripantur clerici, qui inquentis, & claris vestibus, & fulgidis lasciviam.

Omnis h jactantia & ornatura corporalis a sacramento ordine aliena est. Eos ergo Episcopos, vel clericos, qui se fulgidis & claris vestibus ornant, emendari oportet. Quid si in hoc permanenter, epitomio tradatur. Similiter & eos, qui inquentis inunguntur. ¶ Quoniam vero radice amaritudinis exorta contaminatio sancta est in ecclesia catholica, Christianos calumniantium heretis i, & hi, qui hanc receperunt, non solum imaginariae & picturas abominatae sunt, sed etiam omnem reverentiam repulerunt, ens, qui religiosè ac pie vivunt, offendentes (ac per hoc completur in eis, quod scriptum est, k [Abominatio est peccatoris Dei cultus.]) Igitur,

* 2. Tim. 2. a al. molestia, b al. cui, c Disf. 22. d Ivo p. 6. c. 394. e Ivo p. 6. c. 395. f al. ordinatione cler. i. g al. Sacerdotum.] vera letitio. Ivo p. 6. c. 396. h Anf. l. 6. c. 195. Ivo p. 5. c. 16. 155. i al. imaginum. k Eccle.

si inventi fuerint desiderantes eos, qui vilibus & religiosis vestibus amicti sunt, per epitomum cortigantur. ¶ A priscis enim usque temporibus omnis sacerdos vir cum mediocri & vili a ueste convertabatur. Omne quippe, quod non propter necessitatem suam sed propter venustatem accipitur, elationis habet calumniam, quemadmodum magnus ait Basilius b. Sed neque ex seriestur uestem quis variatam induebat, neque apponebat variorum colorum ornamenta in summitate & uestimentorum. Audierant enim ex Deisoma lingua, quia [Qui & moliibus uestiuntur, in dominibus Regum sunt.]

1 ¶ Harens] Cum ante legeretur, harencorum, scilicet emendatum ex Anastasio, & Ivone, & respondet Graca vero, dicitur: arg. ex istis nonnulla alias sunt restituta.

C. II. ¶ Clerici ueste in itinere ambulantes, sive aliis degeantibus, congruis fibris uestibus utantur.

Item ex synodo sexta, cap. 27.

N¹ vius eorum, qui connumerantur in clero, uestimentum indecens habeat, sive in civitate degens, sive in itinere ambulans, sed stolis utatur, quia concessa sunt clericis. Si vero quis tali quid fecerit, per unam hebdomadam suspenderatur e.

C. III. ¶ Non secularibus uestibus, sed ordinis sive convenientibus uestibus utantur.

Item Zacharias Papa in synodo Romana,

cap. 3.

E¹пископи, Presbyteri, Diaconi, secularibus indumentis non utantur, nisi, ut concedet, tunica sacerdotali: sed neque dum ambulaverint in civitate, aut in via, aut in plateis, sine operamento presumant ambulare, præterea in itinere longo ambulaverint: quia sicut mulier orans in ecclesia non velato capite, deturpar caput suum, iuxta apostoli f vocem, ita sacerdos sine operamento denupera sacerdotum suum. Quod si temere presumpti contraria statuta agere, communione privetur, donec, quod futura sunt, adimplere maturet.

¶ Hec synodus a Zacharia Papa habita exiit in bibliotheca & Regia.

C. IV. ¶ Extra dominum sine proprio ornatis sacerdotiis non apparuant.

Item Leo Papa IV. in synodo Romana, c. 12.

S¹ine g ornatu sacerdotali extra domos sacerdotes apparet non convenit, ne, ut aliquis secularium, imprias patiatur: sed ea solummodo, quae per Pates constituta videantur, observet. Contrarium denique inventum aut desinat, aut canonica subjeacta disciplina.

C. V. ¶ Careant beneficiis ecclesiasticis, qui corrigi ab Episcopo contineantur.

Item Innocentius Papa II. in concilio Lateranensi h. cap. 4.

P¹recipimus i, utam Episcopi, quoniam clerici in statu mensis, in habitu corporis, Deo & hominibus placere studeant, & nec in superfluitate, scissura i, aut colore uestium, nec in tonsura intuentum (quorum forma le exemplum esse debent) offendant aspercum, sed postea quod eorum debeat sanctitatem, præ se ferant: quod i moniti ab Episcopis emendare noluerint, ecclesiasticis reant beneficiis.

¶ Hoc caput editum est ab Innocentio II. in concilio Lateranensi ab Eugenio III. in concilio Romano est innovatum.

i ¶ Scissura] Hac vox non est in concilio Innocentii. In concilio Eugenii in Exemplari Gallico legitur scissura. In Vaticano, scissura: & in nonnullis Gratiani veteris exemplari scissura.

a scissura. b In reg. breue. 49. c al. summum. c. 20. 20. 20. 20. d Matth. 11. e al. scissura. id est segregetur. f 1. Cor. 11. g Anf. l. 7. cap. 16. Ivo p. 15. 150. h Et concil. Eugenii III. c. 2. i Panorm. c. 150.

QVÆSTIO V.

STiam vero Episcopum relinquare, & ab officio suo discedere, atq[ue] ad secularēm judicem confuger nulli licet.

C. I. q[ui] Clericus ad judicem secularēm confus-
gens de communione ecclesiæ de-
pellatur.

Vnde in Agathenii concilio, c. 8. legitur.

Placuit ut clericus, si relieto officio suo properet di-
stinctionem ad secularēm judicem i fortasse con-
fugatur, & is, ad quem recurrat, solatium ei defensionis
impenderit, cum eodem de ecclesiæ communione pella-
tur.

I. Iudicem.] Sic in recentioribus conciliis Colonensisibus
editiis: fed a veterisibus, & codicibus Vaticanis, & capitulatis
abest vox ista.

C. II. q[ui] Presbyter vel Diaconus ab Episcopo de-
positus Imperatorem non erat.

Item ex concilio Antiocheno, b. cap. 12.

Si quis à proprio Episcopo depositus Presbyter
vel Diaconus, aut etiam si à synodo quilibet Episco-
pus fuerit excommunicatus, molestiam Imperialibus auribus
interre non presumerat, sed ad maiorem Episcoporum sy-
nodam se convertat, & quæ se putat habere iusta, in eo-
tum concilio allegat, atque ab his de expicit, quæ
facit deprompta sententia. Quod si deficiens pufillim
naturam hoc noluerit facere, sed importunus fuerit Impera-
tori, hujusmodi nullam veniam habeat, neque locum
nullius afflentoris sive nec spem recipendi gradus habeat
in futurum.

C. III. q[ui] Non defensetur ab aliquo, qui Episco-
pus per iudicium damnum.

Item ex concilio Carthaginensi V. cap. 2.

Si quis cujuslibet honoris clericus iudicio Episcoporum
pro quoquācōmē crimen fuerit damnum,
non licet cum sive ab ecclesiis quibus praefuit, sive à
qualibet homine defensari: interposita poena danni pe-
nitentia, atque honoris, quo nec atatem, nec sexum excu-
satione esse pricipimus.

C. IV. q[ui] Communione privetur, qui ecclesiastica
disciplina regulam fugienter dispen-
sare presumit.

Item ex concilio Arelatensi, cap. 4.

Si fons aliquis clericorum regulam disciplinae ecclesiæ
sive subterfugiens fuerit evagatus, quicunque eum
succiperit, & non solum Pontifici suo non reconcilie-
bit, sed magis defensare præsumperit, ecclesia communio-
ne privetur.

C. V. q[ui] Spe reconciliationis careat, qui ab
Episcopo condemnatus Imperatorem
adierit.

Item ex concilio Martini Papæ I. cap. 31.

Si quis Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ex-
communicatus in concilio iniuste se queritur con-
demnat, ad maiorem i Episcoporum synodum rever-
tantur, & coniunguntur, & iudicium expectant, si
quas se justas causas habere putar, illis exponat. Si au-
tem contempnerit, & importans g[eneris] se palatio, aures Prin-
cipium inquietare voluerit, hic ad nullam veniam poterit
pervenire, neque spem futurae reconciliationis habe-
bit.

I. Majorum] Antea legebatur, majorum Episcoporum
concilium. Emendatione est ex codice Lucensi rego, spemiam
concordat cum Canonice Antiocheno supr. eis, si quis à proprio, inde
reditur suspicere.

a In Cap. 6. 1. 143. b Et in Aquilagran. c. 74. c Bur-
L. c. 110. 110. 110. 110. d Dei dedit p. 4. e In Capitulus fe-
red. Gratian. Secund. f Concord. supra. cap. 5. si quis à pro-
prio. g al. impunitus. h al. impunitus palatio.

C. VI. q[ui] Episcoporum causa coram Principib[us]
examinari non debent.

Item Gregorius Constantina Augusta,
lib. 4. epist. 14.

Si a Episcoporum causa mihi commissorum apud piis
sumos dominos aliorum patrocinii disponuntur, infelix ego in ecclesia ista quid facio? Sed ut Episcopi mei
despicant, & contra me refugiant ad faciles judices ha-
beant, omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis depu-
to. Hoc tamen breviter suggero, quia aliquantulum
expecto, & si ad me diu venire distulerint b. exercere
in eis distinctionem canonican modo cessabo.

g In vulgaris & plenis, manuscriptu legitur, Constantino
Augusto. Emendatione est ex uno vetusto Gratiani, & altero episo-
tolario B. Gregorii: sicut in editiis illarum sit, Constantia
Augusta. Nam usorem Mauriti Imperatoris, ad quam scribit
B. Gregorius, Constantinam vocatam esse restant Zonaras, Neph-
ephori, Cedrenus, & Anastasius bibliothecarii: & Ioannes Dia-
conus in vita B. Gregorii l. 3. monst. referens epistolam, ex qua sum-
ptum est hoc caput, Constantina Augusta scriptam assertum.

CAVSA XXII.

Vidam Episcopus iuravit falsum, quod putabat ver-
rum: quo comperto, Archidiaconus iuravit se
nonquam praefitum ei obedientiam. Compellitur
Archidiaconus ab Episcopo ad exhibendum sibi
confutat reverentiam. Accusato Episcopus de
duplici perjurio, & de eo, quod falso iuravit, & quia Archidia-
conum ad pejerandum compellit.

- 1 Primo queritur, an iuramentum sit praestandum, an non.
- 2 Secundo, si sit perjurio, qui iurat falso, quod putabat verum.
- 3 Tertio, si licet Archidiacone denegare Episcopo confutam ob-
daentiam.
- 4 Quartu, si constiterit esse illicitum quod iuravit Archidia-
conus, an sit servandum.
- 5 Quinto, si constiterit illud servandum esse, an Episcopus sit reo
perjurio, qui contra iuramentum Archidiaconum suum
re compellit.

QVÆSTIO VI.

Quod iuramentum praestandum non sit, auctoritate Ca-
pons. Non: quod autem amplius est, à malo est. Item Iacobus c in e-
piscola [Ante annos fratres mei nolite jurare omnino.] Utrum auctoritate
iuramentum prohibetur praestare. Sed siud est ad iuramen-
tum sponte accedit, aliud, vel ad serendam innocentiam suam,
vel ad pacis fidei confirmanda, vel ad peradendum audi-
toribus, quando pigiunt credere, quod eis uile est iuramentum
offerre. Primum prohibetur, secundum conceditur. Non enu-
riare omnis peccatum est.

C. I. q[ui] Iuramentum praestare pacis est
faciendum.

Vnde in concilio Toletano VIII. c. 2. legitur.

Omne f quod in pacis fædera venit, nunc solidius
subsistit, cum iuramenti hoc interpositio roberat.
Sed & omne quod amicorum animos conciliat, nunc
fidelius & durat, cum eos sacramenti vincula ligant. O-
mne etiam quod testibus h[abitu] stipulatur, nunc verius com-
mittat, cum id adjectio iurationis affirmat. Quod si & testis n-

a Iean. Diac. f. 2. 5. 5. b al. distulerit. orig. c in eo. orig.
d Matis. e Iac. f Ius p. 12. c. 2. Pann. l. 3. 5. 5.
g al. fixius. h al. testis.